

PRŮLOM PŘIPRAVENÉ OBRANY NEPŘÍTELE

V současné době se snažíme zdokonalovat štáby a vojska v organizaci průlomu nepřátelské obrany, neboť jak ukazují zkušenosti z Velké vlastenecké války a soudobých vojenských cvičení, budou vojska při útoku prolamovat řadu obranných a mezilehlých postavení.

V článku chci shrnout zásady a požadavky na průlom připravené obrany nepřítele jak vyplynuly z poznatků z našeho vševojskového taktického cvičení s msd typové organizace, kde šlo o průlom předsunutého obranného pásma.

Vojska mohou přecházet do útočné činnosti k prolomení předního obranného pásma nepřítele z výchozího prostoru, z prostorů soustředění po bojovém poplachu nebo přímo z posádky.

Útok z chodu zůstává v podmínkách vedení boje bez použití jaderných zbraní hlavním způsobem zahájení útočné činnosti. Umožňuje zabezpečit vysoké tempo útoku. V tomto mohou sehrát rozhodující úlohu předsunuté odřady.

Předsunutý odřad můžeme vyčlenit z hlavních sil divize, nebo tento úkol může plnit pluk vyčleněný k překrytí státní hranice. Předsunutý odřad se musí v každém případě pokusit vklínit se do předního obranného pásma nepřítele a snažit se je prolomit z chodu. Jestliže se mu to nepodaří musí zabezpečit rozvinutí hlavních sil divize, která organizuje průlom nepřátelské obrany.

Přitom v útočném boji i bez použití jaderných zbraní neztrácí rozhodující význam využívání odkrytých boků a mezer a slabě bráněných úseků nepřátelské obrany k rychlému pronikání do boků a týlu jeho uskupení. Tento způsob útoku nevyžaduje soustředění značných sil a prostředků na úzkých úsecích a delší setrvání v nahuštěné sestavě.

Důležité je nedopustit odchod vojsk nepřítele na připravené obranné čáry a nedat mu možnost organizovat systém paleb. Podaří-li se nepříteli obsadit

a vybudovat včas obranu bez větších mezer, jsme nuceni organizovat průlom z chodu.

Vojenská teorie označuje průlom obrany jako druh čelního úderu, určeného k rozbití protistojícího nepřítele v ohraničeném úseku jeho obrany s cílem vytvořit v ní mezery, které by dovolily manévr hlavních sil k rozvíjení do hloubky a do stran.

Průlom zůstává jediným způsobem jak překonat bez použití jaderných zbraní souvislou obranu nepřítele a proniknout do operační hloubky.

Velká vlastenecká válka přinesla mnoho teoretických a praktických zkušeností v otázkách přípravy a vedení průlomu, které je třeba pečlivě studovat a tvůrčím způsobem aplikovat i v současných podmínkách.

Polní řád ČSLA (Vševojsk-1-1) čl. 372—378 uvádí hlavní zásady útoku bez použití jaderných zbraní. Z těchto chcí zejména zdůraznit:

Pro průlom je nutně soustředit převahu sil a prostředků a zabezpečit další palebnou přípravu.

Divize může na směru hlavního úderu útočit v pásmu širokém až 10 km, přičemž obranu prolamuje zpravidla na jednom úseku širokém až 4 km.

Pluk útočí v pásmu širokém až 5 km a prolamuje obranu v šířce až 2 km, prapor útočí v úseku širokém až 1000 m.

Obranu prolamují převážně motostřelecké divize za podpory dělostřelectva a letectva. Tankovou divizi zpravidla zasazujeme na hlavním směru k rozvíjení průlomu a útoku do hloubky.

Bližším úkolem divize bude zpravidla prolomit obranu do hloubky prvního sledu divize nepřítele v obraně a ovládnout jeho bojové postavení; následujícím úkolem je prolomit obranu do celé hloubky bojové sestavy divize a zničit divizní zálohy; úkolem dne je rozvíjet útok a ovládnout čáry (prostory) při průlomu obrany do hloubky 25—30 km, při rozvíjení útoku v operační hloubce do 50 km.

Plukům v prvním sledu stanovíme bližší a následující úkol a směr dalšího útoku. Bližším úkolem pluku je zpravidla průlom nepřátelské obrany do hloubky praporů prvního sledu; následujícím úkolem je dokončení průlomu bojového postavení nepřítele a ovládnutí čáry, která zabezpečuje rozvíjení útoku do hloubky.

Bojová sestava divize a pluků se při průlomu nepřátelské obrany obvykle člení do dvou sledů. Při průlomu obranných čar se může členit až do jednoho sledu, přičemž vyčleníme silnou vševojskovou zálohu.

Bojové možnosti soudobé divize

Soudobá divize se vyznačuje velkou palebnou a údernou silou, která jí umožňuje vést úspěšně bojovou činnost. Motostřelecká divize má 183 děl, raketometů a PTRS, 214 tanků, 120 BVP a 219 OT s výzbrojí. Z toho můžeme použít pro střelbu ze zakrytých palebných postavení 108 hlavní a pro přímou střelbu 75 palebných jednotek.

Těmito prostředky může divize umlčovat živou sílu v 6 opěrných bodech čet, nebo 9 dělostřeleckých baterií, současně může zničit z ženijně nepřipravených čar až 100 tanků nebo 250 obrněných transportérů.

Vycházíme-li z toho, že prapor motorizované divize USA nebo NSR se brání na frontě široké 3 až 5 km a brigáda v šířce 8—12 km, může motostřelecký (tankový) pluk útočit v pásmu širokém až 5 km a divize až 15 km; na zákla-

dě toho může vytvořit na 1 km fronty hustotu 0,23 až 0,30 motorizovaného praporu a 6—8 tanků.

Abychom dosáhli nad nepřítelem dvojnásobné až trojnásobné převahy v motopěchotě a tancích, musí naše motostřelecká divize dosáhnout na 1 km fronty hustotu 0,5 až 1,0 motostřeleckého praporu, 12—24 tanků.

Protože motostřelecká divize má devět motostřeleckých praporů a 214 středních tanků, pak její útočné pásmo může dosahovat 8 až 18 km, tj. v průměru 12 km.

Šířka úseku průlomu divize (pluku) však závisí zejména na množství dělostřelectva. Podle zkušeností z posledních let Velké vlastenecké války bylo třeba na období dělostřelecké přípravy soustředit 200 i více děl a minometů na 1 km úseku průlomu.

Nynější rozpočet ukazuje, že ke spolehlivému a současnému umlčení nepřátelské obrany palbou dělostřelectva potřebujeme soustředit 83 až 132 děl na 1 km úseku průlomu, tj. průměrně 110 hlavních. Proto motostřeleckou divizi pro průlom je nutné zesílit nejméně čtyřmi dělostřeleckými oddíly a podporovat ještě nejméně jedenácti dělostřeleckými oddíly armádního dělostřelectva (aby dosáhlo požadovaných hustot).

Tempo útoku (jak ukazují zkušenosti z minulé války i cvičení) nebude za průlomu převyšovat 2—3 km/h. Za 12 až 16 hodin nepřetržitě bojové činnosti mohou vojska proniknout do hloubky 25 až 50 km.

Složitým a náročným úkolem je organizace a příprava průlomu, do které spadá přijetí rozhodnutí, vydání bojových úkolů, řešení otázek součinností a celkové zabezpečení boje zejména po materiální stránce. Doba přípravy závisí na situaci. V současné době požadujeme, aby příprava průlomu v hloubce nepřátelské sestavy nepřesáhla šesti hodin. Zejména toto bude limitováno přesunem a soustředěním potřebného množství dělostřelectva, přísunem a přípravou dělostřelecké munice pro palebnou přípravu. Propočty ukazují, že orgány RVD, výzbrojní služby a týlu musí vyřešit přísun munice, rozdělení podle ráže a uskupení dělostřelectva. Jde o složení, rozřídění a odkonzervování u jednotlivých děl v průměru na jedno dělo 122 mm H 120 ks, 152 mm KH 90 ks, 122 mm RM 180 ks nábojů, což představuje u motostřelecké divize pro organické a přidělené dělostřelectvo v průměru 1300 tun, tj. 180 vozidel s vleky.

Nyní uvedu jak jsme uplatnili požadavky na organizaci průlomu při vševojskovém divizním taktickém cvičení. Při cvičení byla vytvořena tato situace.

„Západní“ po zakončených opatřeních k zahájení války zaujali výchozí prostory a vyčleněnými silami přikryli státní hranici, v pásmu činnosti „východních“ uskupili tři motostřelecké a jednu tankovou divizi.

„Východní“ na základě opatření „západních“ uvedli svá vojska do plné bojové pohotovosti, zaujali výchozí prostory a vyčleněnými silami přikryli státní hranici.

Vševojsková armáda „východních“ zaujala výchozí prostor se čtyřmi divizemi v prvním a jednou divizí v druhém sledu. Do pásma přikrytí vyčlenila po jednom zesíleném motostřeleckém pluku od každého prvosledového svazku.

Armáda měla za úkol odrazit agresi „západních“, přejít do rozhodného útoku s hlavním úderem na levém křídle, zničit protistojící svazky „západních“ a do konce čtvrtého dne operace ovládnout čáru v hloubce 120 km a tím splnit bližší úkol.

Cvičící motostřelecká divize (typové organizace) po uvedení do plné bojové pohotovosti v průběhu jedné noci se přesunula na vzdálenost 140—150 km do operační sestavy armády a zaujala výchozí prostor v prvním sledu armády ve vzdálenosti 30—40 km od státní hranice. Současně vyslala zesílený motostřelecký pluk, který v součinnosti s jednotkami pohraniční stráže podle předem připraveného plánu přikryl státní hranici v šířce 20 km, hlavní úsilí při tom soustředil dvěma motostřeleckými prapory na úseku 10 km.

Divize zesílená jednou kdb měla za úkol přejít do útoku ze zaujatého výchozího prostoru a předsunutým odřadem překonat zabezpečovací pásmo nepřítele hluboké 20 km. Zasazením hlavních sil prolomit první pásmo obrany nepřítele na úseku 3,5 km a v součinnosti s levým sousedem zničit protistojící jednotky nepřítele a ovládnout čáru v hloubce 10 km jako bližší úkol. Úkol dne byl pro divizi stanoven v hloubce 25 km.

Velitel divize na základě úkolu od armády přijal na VS ve výchozím prostoru rozhodnutí pro útok a ve svém základě již rozhodnutí pro průlom. V rozhodnutí stanovil:

Předsunutému odřadu (zesílený msp) z přikrytí překonat zabezpečovací pásmo a v součinnosti se sousedem prolomit přední pásmo obrany v nařízeném úseku (3,5 km), zničit části bránící se divize a splnit BÚ i úkol dne. Být připraven zúčastnit se prvního jaderného úderu 8 jadernými údery na prostředky jaderného napadení, VS a jednotky v obraně. Bojovou sestavu učlenit do dvou sledů. V prvním sledu msp a tp, ve druhém sledu msp na BVP. Zasazení druhého sledu plánovat po splnění BÚ. U pluků prvního sledu vytvořit PDS, u divize DDS. V úseku průlomu vytvořit hustotu 30 tanků a 107 hlavní na 1 km. Palebnou přípravu organizovat v trvání 37 minut hustotou 9 dělostřeleckých oddílů, styk se sousedem zabezpečit palbami hustotou dvou dělostřeleckých oddílů. Po vydání rozhodnutí štáb svazku organizoval zabezpečení předání rozkazů a nařízení podřízeným vojskům a realizoval nařízení pro zabezpečení bojové činnosti, technické, materiální a zdravotnické zabezpečení.

V průběhu jednoho a půl dne divize připravila všechna opatření pro organizaci boje a hlásila pohotovost k útoku.

Po zahájení agrese ve 14.00 byl z prostoru státní hranice vyslán PO (zesílený msp), který v průběhu prvního dne boje a noci překonal zabezpečovací pásmo nepřítele hluboké 15—20 km a ráno byl zastaven připravenou obranou nepřítele na předním pásmu obrany; pokus o průlom obranného pásma byl bez úspěchu.

Inhned za PO postupovala PDS a v průběhu noci byla předsunuta za PO do palebných postavení i DDS a podskupina ADS.

V 05.00 zaujal velitel divize pozorovatelnu s hlavními funkcionáři štábu ve vzdálenosti 1 km od předního okraje obrany nepřítele poblíž pozorovatelný velitele předsunutého odřadu. Velitel divize po krátké rekognoskaci upřesnil svoje rozhodnutí pro průlom nepřátelské obrany v úseku 3,5 km zasazením hlavních sil divize ve 13.00 h dne D2. Organizoval součinnost pro přeskupení sil a prostředků, dělostřeleckou přípravu a podporu, vyvedení a zasazení hlavních sil divize (msp a tp). Organizace a plánování průlomu proběhlo ve zkrácených lhůtách s cílem ponechat maximum času pro organizaci boje v terénu podřízeným stupňům. Celkem měly podřízené stupně 5½ h času, což postačovalo za předpokladu, že hlavní organizace průlomu, dělostřelecké a materiální zabezpečení proběhlo ještě před zahájením bojové činnosti.

Hlavní síly divize zahájily přesun z vyčkávacího prostoru vzdáleného od předního okraje 50—60 km na čáru zasazení v 09.00 a do zahájení dělostřelecké přípravy (12.53 h) dosáhly čáry rozvinutí do praporečních proudů. Čas Č byl stanoven na 13.30 hodin.

Č-43 byla zahájena dělostřelecká příprava průlomu v trvání 37 minut. Se zahájením dělostřelecké přípravy (9 min) umlčovalo dělostřelectvo cíle 1. skupiny.

Cíle (podle charakteru) umlčovalo dělostřelectvo v prvním palebném přepadu s maximální rychlostí střelby plnou normou spotřeby střeliva pro umlčení. V Č-40 zahájila vyvádění PT prostředků pro přímou střelbu. Od Č-34 do Č-15 byl veden přepad na cíle druhé a třetí skupiny, současně probíhalo palebné střelení dělostřeleckých raketových a protiletadlových baterií.

Údery letectva byly součástí palebné přípravy. Součinnost byla organizována prostřednictvím náčelníka skupiny bojového velení letectva u velitele divize. Od Č-31 do Č-21 vedlo letectvo údery na palebná postavení dělostřelectva a plukovní zálohy hodnotou 1 letky SBOL. První zteč byla vedena pumami, opakovaná zteč raketami.

V průběhu dělostřelecké přípravy byly ničeny cíle přímou střelbou.

Podle plánů palebné přípravy od Č-15 do Č-12 vedla údery vrtulníková letka raketami na druhý sled prvosledového praporu před útočícím msp. V Č-15 byl zahájen třetí palebný přepad v trvání 9 minut.

V této době se prvosledové jednotky msp a tp přiblížily k čáře zteče a rozvinuly se do bojové sestavy.

V čase Č-6 dělostřelectvo přešlo k dělostřelecké podpoře na 1. a 2. čáru postupného soustředění palby a podle postupu útočících vojsk překládalo palbu do hloubky.

K vytvoření průchodů v systému zátarasů nepřítele vyjely odminovací prostředky (VO a MOV a ROD 200) s úkolem vytvořit pro každou prvosledovou četou 1 průchod, celkem 24 průchodů. Průchody vytvářely organické prostředky divize takto:

- mechanické odminovače — vyorávače s výbušnými odminovači (u každého tankového praporu msp i tp 2, celkem u msp 12 ks);
- traly (u každého tpr msp [tp] po 1, celkem u msp 6 ks);
- raketové odminovače (u každého msp po 1, u žrp 2, celkem u msp 5 ks).

Celkem měla divize k dispozici 23 ks prostředků pro ražení průchodů v minových polích. Dvacátý čtvrtý průchod byl ražen ručně táhlou náloží.

Při zteči nepřátelské obrany vedly palbu tanky za jízdy, jako základní druh palby a vedení bojové činnosti. Hlavní způsob vedení palby OT byl z krátkých zastávek, ne delších jak 15 sekund. Tam, kde byl nepřítel spolehlivě umlčen, útočila pěchota na OT, kde nepřítel klad silný odpor a terén činnost vojsk na vozidlech ztěžoval, šly motostřelecké jednotky na zteč pěšky, zatím co jejich OT postupovaly za nimi skoky od jedné čáry ke druhé a podporovaly je palbou. Průchody v minových polích byly překonány v četových proudech pod ochranou dělostřelecké palby a vzájemné podpory palbou.

Od Č-7 vedlo dělostřelectvo překrývající přepad a od Č-6 přešlo na postupnou palebnou podporu.

Bojovou činnost řídili neustále velitelé všech stupňů. Velitel divize s veliteli pluků řídil zasazení prvosledových pluků z pozorovatelný, velitelé praporů postupovali v bojové sestavě na místech, odkud mohli nejlépe pozorovat

nepřítele, činnost vlastních jednotek a sousedů a nepřetržitě velet. Společně s veliteli praporů postupovali velitelé podporujících dělostřeleckých oddílů, technická pozorovatelná a zdravotnické vozidlo. Dělostřelecké pohyblivé pozorovatelné vykrývaly neviditelné prostory a získávaly podklady pro palby do těchto prostorů. ZVT praporů sledovali činnost prvosledových jednotek, odposlouchávali rádiovou síť technické pomoci a v případě zasažení techniky spolu se zdravotnickými prostředky organizovali zásah k vyproštění raněných a odsun techniky. Vyčleněné dílenské a vyprošťovací prostředky pluků a divíze postupovaly za sestavou praporů prvního sledu.

Doprovodné odtarasovací skupiny postupovaly za rotami prvních sledů praporů ve složení: ženijní družstvo, tank s BTÚ, TRALL, popř. mostní tank, s úkolem vést průzkum minových polí a razit kolejové průchody, hloubit průchody v PT příkopech, stěnách a srážech, přemostovat překážky do šířky 17 m a razit průchody v kúlových zátarasech, v zátarasech z ježků, jehlanů a ostnatého drátu pomocí trhavin.

OZP pluku upravoval plukovní cestu pro druhý sled a zálohu pluku v sestavě: ženijní družstvo, nákladní auto s hatěmi (posypovým materiálem), KN-251, AM-50 (u msp), MT a PM-55 (u tp).

POZ msp byl ve složení ze 4 UMU s 960 PT minami.

Za motostřeleckými rotami prvosledových praporů se po skocích přesunovaly čtyři PTRS připravené k zaujetí palebných čar.

Raketometné čtyři prvosledových praporů postupovaly po skocích vždy do vyčkávacího postavení.

Zálohy prvosledových praporů postupovaly během průlomu od skrytu ke skrytu ve vzdálenosti do 3 km.

PL baterie msp a tp byly podle potřeby rozděleny na čtyři po třech dělech k bráněným objektům a postupovaly co nejbližší k těmto objektům.

V průběhu průlomu zahájil nepřítel protizteč zesíleným tankovým praporem s cílem vytlačit útočící vojska a obnovit přední okraj. Na základě rozhodnutí a požadavků velitele pluku udeřila na nepřítele při protizteči letka vrtulníků palebné podpory a dělostřelectvo připravilo přehradnou palbu. K odražení protizteče zaujal výhodnou čáru pravokřídlní mspr a velitel pluku zasadil PTZ a POZ, levokřídlní mspr zahájil boj o výšinu na které se bránil druhý sled praporu nepřítele. V této situaci, tj. asi v hloubce 2 km (při dokončování průlomu 1. postavení) se vytvořila situace k zasažení druhého sledu msp, který byl zasažen ve středu bojové sestavy pluku ke zrychlení tempa útoku.

Levokřídlní tp po vlomení se do obrany nepřítele na hloubku 1½–2 km byl zavázán do boje pravým tpr o výšinu s odpory druhého sledu praporu, velitel tp zasadil druhý sled pluku (tpr) k pronikání do hloubky obrany na hlavním směru útoku. Levokřídlním tpr úderem do boku a týlu vyvrátil opěrný bod na levém křídle a pronikl do hloubky obrany k druhému postavení.

PO — msp, který zabezpečoval zasažení divíze, zahájil vyvádění na pravé křídlo průlomu divíze k zabezpečení útoku na druhém směru.

PDS zahájily přemísťování po oddělech do nových palebných postavení.

Za bojovou sestavou prvosledových praporů postupovala po stanovených osách ve vzdálenosti do 7 km plukovní obvažiště jako součást prvního sledu týlu pluků. Plukovní obvažiště se přemísťovala podle situace tak, aby doba odsunu raněných na plukovní obvažiště nepřekročila 4 hodiny od vzniku zra-

nění. Plukovní obvažiště pracovala za zastávek a po splnění úkolu se přemístila k dalšímu rozvinutí. Za plukovními obvažišti se přesunovaly zbytky prvního sledu pluku, tj. část vozidel s materiálem (PHM a municí) určeným k úhradě nepředvídaných ztrát při případném zničení některého z praporečnických týlů. Celkem bylo vyčleněno od prvního sledu týlu pluku 10 tun munice na 4 nákladních autech a 3 vozidla s PHM.

Týl divize byl rozčleněn taktéž na dva sledy. První sled ve složení divizní obvažiště, dopravní prostředky s materiálem ve výši pohyblivých zásob pluku se přemísťovaly ve vzdálenosti 12–15 km od prvosledových jednotek. Druhý sled týlu divize se přemísťoval po dvou osách ve vzdálenosti 20 až 25 km od prvosledových jednotek.

Podle plánu boje do 16.00 h prvosledové pluky prolomily obranu nepřítele do hloubky 5–6 km, zasazením druhých sledů pluků prolomily 2. postavení a po vklínění se do hloubky 9 km ve večerních hodinách přešly k upevnění dosažené čáry a připravily se k odražení protiúderu operačních záloh. Zrána druhého dne po přechodu na jaderné zbraně odrazila divize protiúder operačních záloh a zasazením druhého sledu divize — msp na bojových vozidlech pěchoty v součinnosti se vzdušným taktickým výsadem přešla divize bojeschopnými jednotkami do útoku a vytvořila podmínky pro zasazení druhého sledu armády.

Při vševojskovém taktickém cvičení jsme získali další zkušenosti v praktickém uplatňování požadavků řádů a některých teoretických názorů při plánování a vedení průlomu připravené obrany nepřítele. Cvičení potvrdilo, že soudobá motostřelecká divize typové organizace může vést průlom ve složitých povětrnostních i terénních podmínkách v plánovaném tempu 2 až 3 km/h na šířce úseku 4 km.

Hlavní pozornost jsme věnovali všestrannému zabezpečení průlomu, zejména průzkumu, zabezpečení dělostřelectvem, materiální a technické přípravě. Zkušenosti z této problematiky uvedu příště.